

Politiikkaa lähioostrarilla?

Jakautuuko Suomi? 16.5.2014

Eeva Luhtakallio, Lotta Junnilainen & Maria Mustranta

Tutkijat ja toimittaja kentällä

- Etnografinen tutkimus eräässä eteläsuomalaisessa lähiössä
 - Tilastojen valossa “ongelmalähiö” – työttömyys, tulotaso, äänestysprosentti
 - Miten tämä näkyy elämänmenossa, osallistumisessa, arkipäivän politiikassa tai politiikan puutteessa?
- Tavoitteena
 - Laaja artikkeli poliittisuudesta “ongelmalähiössä”, tilaajana Long Play
 - Tutkimustietoa demokratian, eriarvoisuuden, urbaanin köyhyyden ja poliittisen osallistumisen yhteyksistä
- Tässä esityksessä
 - Yhteistyön ensiaskeleita: ei valmiita tutkimuksia, kysymyksiä eikä vastauksia
 - Alustavia “vainuja” käynnissä olevasta kenttätöystä ja niiden esiin nostamia kysymyksiä

Eihän täällä mitään mellakoita ole
– eikö ihmisillä ole mitään
poliittisia ajatuksia?

- ”Tohonhan ne niitä (vaali)teltoja kohta laittaa ja meillä vaan paskan jauhannan määrä lisääntyy, kun kaikilla on joku mielipide, jota pitää puolustaa.” (Kenttämuistiinpano, lähiöravintola)
- ”Mä oon yrittänyt sanoa, että on kanavia, joissa vois vaikuttaa. Se ei oo vielä ihan lähtenyt näiden perheiden kesken niin, että olis ollut poliittista keskustelua. Täällä ei puhuta silleen, että mitä mieltä joku puolue on. Sellasella tasolla, että sanottas, että mä oon niin perussuomalainen tai mä oon niin SDPläinen, niin sille tasolle ei keskustelu ikinä mee. Enemmän ehkä sellasta, että perhana sinne Kreikkaan ne kaikki meidän rahat on mennyt ja ollaan vihasia koko hallitukselle.” (Haastattelu, järjestötoimija)
- ”Vittu pääministeri, vittu KENEN pääministeri? Hyvät kanssaihmiset, ei ainakaan MUN pääministeri. Nyt mä meen, hyvää päivänjatkoa!” (Kenttämuistiinpano, bussi)

Mutta miksi sitten ei osallistuta?

- *“Mä veikkaan et **ne on vaan niin väsyneitä**, ne on vaan niin turtunu tähän... (huokaa) täälläki sitä työttömyyttä on ja sitte työkkärissä painostetaan et pitää mennä sinne tänne.. Mä meen sinne ensimmäisenä päivänä, sano et mee himaan ja sun pitää täyttää nää laput. Sit sun pitää uudestaan mennä käymään siel, sit se kysyy ne samat kysymykset mitkä mä oon eilen täyttäny. Mä sanoin et mä en vastaa sulle, lue sieltä. Niin mä oon kuulemma hirveen negatiivinen ja plääplää et **mä oon apaattinen ja kaikkee.**”* (Haastattelu, entinen asukas)
- *“Ne ajattelee että me ollaan kaikki **roskasakkia** täällä. Tietenkään me ei olla, mutta **sen näkee että ne ajattelee että me ollaan.**”*
(Haastattelu, asukas)
- Kokemus omasta kuvasta muiden silmissä vaikuttaa merkittävästi ihmisen valmiuteen “osallistua”

Mitä siitä seuraa jos ajattelee että on
muiden silmissä roskasakkia?

- *“Osa on hirveen raivoissaan yhteiskunnalle siitä, että yksinkertaisesti naamataulu on vaikuttanut toimeentulopäätökseen. Se herättää raivoa. ‘Perkele mä laitan pommin sinne’, joskus huomaa, että se raivo on sitä omaa, et ei ne mitään pommia laittais. Et jos on yksinhuoltaja ja avioero takana, ja töitä ei löydy, sä oot tehnyt kaikkies, mutta ei onnistu. Sit on näitä, jotka halua olla vaan lastensuojelun asiakkaita, koska sieltä saa avustuksia lapsille. Kun yrität sanoo, että sä et tartte enää lastensuojelun palveluita, niin näkee, että ne pelkää, että ei saa enää leirimaksuja.”* (Haastattelu, järjestötoimija)
- Eriarvoisuuden kokemus turhauttaa, apatisoi, opettaa luovimaan...

- *“Joku kysyy aika vihaisesti miten voi olla mahdollista, että asuntoihin ei välttämättä pääse takaisin, vaikka nykyiset asukkaat ovat pitkään maksaneet korotettua vuokraa, joka sisältää korjausrahaa. Isännöitsijä naurahtaa (vähän pilkallisesti) ja sanoo, että **vuokralla asuessa rahaa ei laiteta omaan säästöön** ”se ei ole mitään korvamerkittyä rahaa sukan varressa, vaan kaikkien yhteistä rahaa”, jonka **talon omistaja voi käyttää ’miten haluaa’.**”* (Kenttämuistiinpano, asukasilta vuokratalojen purku- ja uudelleenrakennushankkeesta)
- *“Teidän täytyy muistaa, että te asutte täällä vuokralla.”* (Isännöitsijä, asukasilta)
- ...ja tilanteet, joissa asukkaille “osoitetaan paikka” seuraavat toisiaan.

Mutta onhan siellä vaikka mitä asukasiltoja!

No on!

- *“Helsinki on avoin kaupunki!”* (Ylipormestari)
- *“Miksi täällä koulussa opettajat ei puutu eikä estä millään tavalla koulukiusaamista?”* (n. 12-vuotias poika)
“Minulla on mielikuva että sitä kyllä yritetään estää.” (Opetustoimen johtaja)
“Olen pahoillani että on tullut tällainen tilanne, kiusaamistahan ei voi sallia missään. Ehdottaisin että menet nyt rohkeasti oman luokanvalvojan puheille.” (Koulupiirin johtaja)
“Kyllä täällä on puututtu! Eikä kiusaamista ole ollut puuttumisen jälkeen!” (Lähiökoulun opettaja)
- *“Millainen kokonaissuunnitelma kaupungilla on tälle alueelle?”* (Asukasyhdistyksen puheenjohtaja)
“Alueista pitää saada sosiaalisesti monipuolisia että syntyy sellaista tervettä yhdyskuntaa.” (Kaupunkisuunnitteluviraston virkamies)

Mikä tässä meni pieleen?

- Joku tietää paremmin mikä on tärkeää tällä alueella. Asukkaille jää mahdollisuus olla tulevaisuudessa (!) osa “tervettä yhdyskuntaa”.
- Osallistuminen, osallisuus, *oppiminen*: kansalaisuus on itsessään aktiivista, mutta kansalaisena toimiminen pitää oppia – myös virkamiesten!
- Kärjistäen: Osallisuuden ja dialogin sijaan näytellään ohipuhumisen mestariteos. Ja koulukiusattua kuuntelee vain poliisi, hänkin tilaisuuden päätyttyä.

Miksi lähiössä ei sitten mellakoida?

- Hyvinvointivaltio on läsnä ja kaikki toimii (joten kuten)
- Ikärakenne – mummoilla on merkitystä
- Poliisia kunnioitetaan, väkivalta ei saa yllätettyä, lähiössä ei tarvitse pelätä
- Yhteisöllisyys – sittenkin! Alueen heikosta maineesta huolimatta – tai ehkä juuri siksi– vahva yhteishenki, joka kannattelee.
- Kaupunkirakenteen fyysinen ja sosiaalinen rakenne on (toistaiseksi) tasainen, voimakas stigma puuttuu

Mitä tulevaisuudessa tapahtuu?

- Skenaario A: Hyvinvointivaltio puretaan ja vanha yhteisöllisyys rapautuu – eikä ole enää mitään erityistä syytä siihen miksi mellakoita ei olisi
- Skenaario B: Osallistuvan demokratian eetoksessa ja tasavertaisuuslupauksessa olisi (periaatteessa) avaimet estää skenaario A, mutta sen tulisi tapahtua eri lähtökohdista kuin nyt – kansalaisista käsin.

Millaiset lähtökohdat
osallistumisella pitäisi olla?

*”Pihasuunnitelmien kohdalla n. 65-vuotias nainen huudahtaa eturivistä: **’Jääks meidän kuusi?’** Arkkitehti naurahtaa ja sanoo, ’ei jää, tästä pitää vetää kaikki matalaksi’. Yleisöstä kuuluu kohahdus ja kovaa voivottelua. Asukkaat ovat hoitaneet pihaa vuosikymmeniä, koska kaupunki ei ole laittanut istutuksia tai kukkia tai huolehtinut pihojen viihtyvyydestä. Isännöitsijä ja arkkitehti naureskelevat: kysymys on vuokrataloista, jotka kaupunki omistaa, eikä asukkailla ole sananvaltaa tällaisissa kysymyksissä, **’se ei kyllä ole teidän kuusi, ja mitä te nyt yhtä kuusta voivottelette’**.”*

(Kenttämuistiinpano, asukasilta vuokratalojen purku- ja uudelleenrakennushankkeesta)

Tunnistamisen ja tunnustamisen vaikeus ja välttämättömyys

- Erilaiset kansalaisuuden lähtökohdat ja ihmisten kollektiiviset ja henkilökohtaiset sidokset tunnistava ja tunnustava politiikka ottaa vakavasti eritasoiset yhteiset asiat
- Henkilökohtaiset sidokset eivät käänny helposti poliittisen argumentoinnin tai kaupunkisuunnittelun kielelle, mutta se ei tee niistä demokratian kannalta vähemmän olennaisia tai vähempiarvoisia.

Voidaanko kiteyttää, miten ne mellakat
sitten vältetään?

“It's the key to life. Money, power, and **respect.**”

Kiitos!

eeva.luhtakallio@helsinki.fi

lotta.junnilainen@helsinki.fi

maria.mustranta@gmail.com